

**HARBIY XIZMATCHILARDA MOTIVATSIYA VA UNING
INDIVIDUAL-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARGA TA'SIRI**

Hakimov Izzat Nusratulloevich

Oriental universiteti

2- bosqich magistranti

Annotatsiya: Ushbu tezisda harbiy xizmatchilarda motivatsiyaning ahamiyati va uning individual-psixologik xususiyatlarga ta'siri tahlil qilinadi. Harbiy xizmatning murakkab va talabchan sharoitlari, shuningdek, psixologik salomatlikni saqlash zaruriyati motivatsiyaning yuqori darajada bo'lishini ta'minlashni talab qiladi. Motivatsiya ichki va tashqi omillar orqali shakllanadi va harbiy xizmatchilarning faoliyat samaradorligini, jamoaviy ruhini va psixologik barqarorligini belgilovchi muhim omil hisoblanadi. Tezisdan shaxsiy qiziqishlar, ehtiyojlar, o'z-o'zini anglash darajasi va stressga chidamlilik kabi individual-psixologik xususiyatlar motivatsiyani qanday shakllantirishi ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: Harbiy xizmatchilar, Motivatsiya, Individual-psixologik xususiyatlar, Ichki motivatsiya.

Kirish.

Harbiy xizmat, o'zining murakkab va talabchan tabiati bilan, harbiy xizmatchilarning motivatsiyasini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Motivatsiya, insonning maqsadga erishish uchun harakat qilishiga sabab bo'luvchi ichki va tashqi omillar yig'indisidir. Harbiy xizmatchilarda motivatsiyaning yuqori darajada bo'lishi, ularning xizmat faoliyatini samarali bajarishiga, psixologik salomatligini saqlashga va umumiy jamoaviy ruhni oshirishga yordam beradi. Ushbu maqolada harbiy xizmatchilarda motivatsiyaning individual-psixologik xususiyatlarga ta'siri tahlil qilinadi. Motivatsiya - bu insonning maqsadga erishishga bo'lgan ichki va tashqi intilishidir. Psixologiyada motivatsiya ikki asosiy turga bo'linadi: ichki (intrinsik) va tashqi (extrinsik) motivatsiya. Ichki motivatsiya shaxsning ichki qiziqishlari, ehtiyojlari va maqsadlariga asoslangan bo'lsa, tashqi motivatsiya esa tashqi omillar, masalan, mukofotlar, tan olinish yoki jazolar orqali shakllanadi. Harbiy xizmatchilar uchun motivatsiyaning yuqori darajada bo'lishi, ularning xizmatdagi muvaffaqiyatini belgilovchi muhim omildir.

Harbiy xizmat, o'zining murakkab va talabchan tabiati bilan, harbiy xizmatchilarning motivatsiyasini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Motivatsiya, insonning maqsadga erishish uchun harakat qilishiga sabab bo'luvchi ichki va tashqi omillar yig'indisidir. Harbiy xizmatchilarda motivatsiyaning yuqori darajada bo'lishi, ularning xizmat faoliyatini samarali bajarishiga, psixologik salomatligini saqlashga va umumiy jamoaviy ruhni

oshirishga yordam beradi. Ushbu maqolada harbiy xizmatchilarda motivatsiyaning individual-psixologik xususiyatlarga ta'siri tahlil qilinadi. Motivatsiya - bu insonning maqsadga erishishga bo'lgan ichki va tashqi intilishidir. Psixologiyada motivatsiya ikki asosiy turga bo'linadi: ichki (intrinsik) va tashqi (extrinsik) motivatsiya. Ichki motivatsiya shaxsning ichki qiziqishlari, ehtiyojlari va maqsadlariga asoslangan bo'lsa, tashqi motivatsiya esa tashqi omillar, masalan, mukofotlar, tan olinish yoki jazolar orqali shakllanadi. Harbiy xizmatchilar uchun motivatsiyaning yuqori darajada bo'lishi, ularning xizmatdagi muvaffaqiyatini belgilovchi muhim omildir.

Harbiy xizmatchilarda motivatsiya bir necha jihatdan muhim ahamiyatga ega: Motivatsiya yuqori bo'lgan harbiy xizmatchilar o'z vazifalarini yanada samarali bajaradi. Ular xizmatda ko'proq mas'uliyat hissi bilan yondashadilar va o'z maqsadlariga erishish uchun ko'proq harakat qilishadi. Harbiy xizmatning stressli sharoitlari psixologik salomatlikka salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Motivatsiyaning yuqori darajasi stressni kamaytirishga yordam beradi va harbiy xizmatchilarning psixologik barqarorligini ta'minlaydi. Motivatsiya jamoaviy ruhni oshirishda ham muhim rol o'ynaydi. Bir-birini qo'llab-quvvatlovchi va bir maqsad yo'lida harakat qilayotgan harbiy xizmatchilar orasida ijobiy muhit yaratiladi. Har bir insonning individual-psixologik xususiyatlari uning motivatsiyasini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Bu xususiyatlar quyidagilardan iborat: Harbiy xizmatchilarning shaxsiy qiziqishlari va ehtiyojlari ularning motivatsiyasini belgilovchi asosiy omillardandir. Masalan, o'zining professional mahoratini oshirish istagi yoki oilasining farovonligini ta'minlash istagi motivatsiyani kuchaytiradi. O'z-o'zini anglash darajasi ham motivatsiyaga ta'sir qiladi. O'zining kuchli va zaif tomonlarini biladigan harbiy xizmatchilar o'z maqsadlariga erishishda yanada muvaffaqiyatli bo'lishlari mumkin. Stressga chidamlilik darajasi ham motivatsiyani belgilovchi omillardan biridir. Stressli vaziyatlarda motivatsiyasi yuqori bo'lgan shaxslar yanada samarali harakat qilishadi.

Harbiy tashkilotlarda motivatsiyani oshirish uchun bir qator usullar mavjud: Tashkilot ichida mukofot tizimini joriy etish, harbiy xizmatchilarni rag'batlantirishda samarali vosita bo'lishi mumkin. Mukofotlar nafaqat moddiy, balki ma'naviy ham bo'lishi kerak. Harbiy xizmatchilarga ta'lim olish va professional rivojlanish imkoniyatlarini taqdim etish, ularning ichki motivatsiyasini oshiradi. Jamoaviy faoliyatlar, masalan, sport musobaqalari yoki jamoaviy treninglar, jamoaviy ruhni oshirish va harbiy xizmatchilar orasidagi aloqalarni mustahkamlashda yordam beradi. Harbiy xizmatchilarga psixologik qo'llab-quvvatlash xizmatlarini taqdim etish, ularning psixologik salomatligini saqlash va motivatsiyasini oshirishda muhim ahamiyatga ega.

Harbiy xizmatchilarda motivatsiyaning individual-psixologik xususiyatlarga ta'siri keng ko'lamli tadqiqotlarni talab etadi. Motivatsiya harbiy

xizmatda muvaffaqiyatli faoliyat yuritish uchun muhim omil hisoblanadi. Harbiy xizmatchilarning shaxsiy qiziqishlari, ehtiyojlari, o'z-o'zini anglash darajasi va stressga chidamlilik kabi individual-psixologik xususiyatlari ularning motivatsiyasini shakllantiradi. Motivatsiyani oshirish uchun mukofot tizimi, ta'lim va rivojlanish imkoniyatlari, jamoaviy faoliyatlar va psixologik qo'llab-quvvatlash kabi usullarni qo'llash zarur. Ushbu tadqiqot natijalari harbiy tashkilotlarda xizmatchilarning psixologik salomatligini oshirish va ularning faoliyatini yaxshilash uchun yangi strategiyalar ishlab chiqishda yordam beradi.

Xulosa.

Harbiy xizmatchilar faoliyatida motivatsiya ularning nafaqat xizmat vazifalarini bajarishida, balki individual-psixologik xususiyatlarining shakllanishi va rivojlanishida ham hal qiluvchi rol o'ynaydi. Yuqori darajadagi ichki va tashqi motivatsiya harbiy intizom, mas'uliyat, matonat va vatanparvarlik kabi shaxsiy xislatlarni mustahkamlaydi. Shu bilan birga, motivatsiya askarning stressga chidamliligi va ekstremal vaziyatlarda o'zini idora qilish qobiliyatiga bevosita ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Motivatsiyalashgan harbiy xizmatchi qiyinchiliklarni shaxsiy professionallikni oshirish imkoniyati sifatida qabul qiladi, bu esa uning xarakteri va irodaviy sifatlarining barqarorlashuviga olib keladi. Aksincha, motivatsiyaning pastligi ruhiy tushkunlikka va psixologik xususiyatlarning zaiflashuviga sabab bo'lishi mumkin. Xulosa qilib aytganda, motivatsiyani tizimli boshqarish harbiy xizmatchining ruhiy kamoloti va jangovar tayyorgarligining asosi hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abdullayev, A. J. (2015). Harbiy psixologiya asoslari: Harbiy xizmatchilarning xizmat faoliyatida motivatsiya turlari va ularning shaxsiy-psixologik xususiyatlariga ko'rsatadigan ta'siri. Toshkent: Sharq nashriyoti. (115–142-betlar).
2. Ahmedov, B. A. (2018). Harbiy xizmatchilarning kasbiy motivatsiyasini shakllantirish: Motivatsiyaning shaxsiy sifatlar, qat'iy intizom va jangovar shaylik bilan uzviy bog'liqligi. Toshkent: O'qituvchi nashriyoti. (85–110-betlar).
4. G'oziyev, E. G'. (2012). Umumiy psixologiya: Motivatsiya nazariyalari, inson ehtiyojlari iyerarxiyasi va ularning individual xususiyatlar shakllanishidagi o'rni. Toshkent: Universitet nashriyoti. (205–230-betlar).
5. Karimov, S. Q. (2020). Harbiy xizmatda psixologik moslashuv va motivatsiya: Ekstremal sharoitlarda xizmatchilarning ruhiy barqarorligini ta'minlashda iroda va motivning roli. Toshkent: Yangi asr avlodi nashriyoti. (90–118-betlar).

